

Business

Verujete li u poslovne anđele? Dora Plišić, hrvatska preduzetnica, je 2006. godine osmislila projekat lanaca optičarskih radnji u Rumuniji, ali nije dobila bankarski kredit. Posao je pokrenula zahvaljujući anđelu iz Češke koji je uložio 200.000E u njen projekat, što je iznosilo čak 75% investicije. "Prema ugovoru koji smo sklopili, investirala sam 25% ulaganja, a poslovni anđeo 75%. Ugovor je takav da trenutno imamo po 50% vlasništva kompanije i da delimo dobit, a kada se vrati cela investicija, imam pravo na 70% kompanije. Iako neću raspolagati sa 30% kompanije, bez ovakvog načina finansiranja ne bih ni uspela da je pokrenem", rekla je Dora. Do kraja ove godine Dora će otvoriti i treću optiku u Rumuniji. Ulaganje poslovnih anđela je rizično, ali donosi veliki profit. Prednost ove poslovne saradnje je to što se anđeo ne meša u posao i jedino su mu važni uspeh projekta i profit.

Red Bull bez krila u Francuskoj. Francuske vlasti su se dugo bunile protiv jednog od sastojaka Red Bull - taurina zbog koga se nezdravo ubrzava rad srca. Kompanija Red Bull je tokom kampanje delila svoje energetske piće bez taurina i time sebi otvorila vrata za tržište Francuske. Istraživanje u Ujedinjenim Nacijama je dovelo u vezu konzumiranje energetskih pića i rizično ponašanje tinejdžera, ali ti dokazi ne mogu biti potkrepljeni. Po pravilima Evropske Unije, proizvod koji se prodaje u drugim zemljama članicama ne može biti zabranjen osim ako ne postoji zvaničan naučni dokaz o štetnosti, izjavila je Sylvie Garnier, predstavnica ministarstva finansija. Red Bull u kome ima taurina biće ponuđen konzumentima u Francuskoj već tokom jula. Vlada zahteva da limenke koje sadrže taurin na sebi imaju upozorenje da ga treba piti u umerenim količinama, a takođe da nije preporučljivo za decu i trudnice.

218 mil zaposlene dece. Na svetu radi 218 mil dece od 5-17 godina, a broj bi mogao da poraste zbog poskupljenja hrane, objavila je Međunarodna organizacija rada u Rimu. Čak 165 mil dece-radnika ima između 5 i 14 god, a njih 74 mil radi opasne poslove. Zemlje Azije i Pacifika imaju najveći broj maloletnih radnika, čak 122,3 mil. Trend opadanja zabeležen je u Latinskoj Americi i na Karibima, gde radi 5,7 mil dece uzrasta 5 i 14 godina.

Elektronsko plaćanje u Afričkim selima. Za potrošače u nerazvijenim zemljama Afrike servis za korišćenje mobilnog bankarstva je revolucionarno otkriće. Mnogi Afrikanci koji žive u udaljenim mestima imaju problema sa podizanjem novca. Servisi omogućavaju da uz pomoć sms korisnici podižu novac u lokalnim radnjama. "Umesto plastičnih kartica, zašto ne koristiti nešto što već imaju - mobilni telefon?", objašnjava Mung Ki Woo, predstavnik Orange.

Communications

Facebook inspiriše biznis i crkvu. U cilju da svoju kompaniju Serena Software pretvori u kompaniju 21. veka, direktor Jeremy Burton je uveo Facebook dan. Zaposleni mogu da petkom provode nekoliko sati uređujući svoje profile i družeći se sa ostalim korisnicima. Kao benefite ove novine u poslu, Burton navodi bolje upoznavanje zaposlenih u kompaniji, praćenje softverskih trendova i ispunjavanje zahteva klijenata na najbolji način. Od 900 zaposlenih, čak 800 ima svoj Facebook profil. S druge strane, i crkva se trudi da prati najnovije tehnološke trendove. Katolička crkva planira da napravi Katolički Facebook, kako bi se bolje povezala sa mladim vernicima. Papa Benedikt će za Dan svetske omladine slati SMS poruke omladini.

Votka je pretekla škotski viski. Brendovi votke poput Smirnoff, Absolut i Wyborowa su traženiji u Velikoj Britaniji od tradicionalnih brendova viskija kao što su Bell's, Teacher's i Famous Grouse. Votka je dugo bila najprodavanije piće u barovima i pabovima ali je prvi put prodavanija u supermarketima. Prema analizama votku najviše piju mlađe generacije zbog imidža, dok se viski smatra pićem za stariju generaciju.

Vote for... Internet! Čak 46% Amerikanaca je tokom izbora Demokratskog kandidata za predsednika koristilo Internet ili sms kako bi iskazali svoj politički stav, kažu studije. Za razliku od prošlih izbora kada je 2% donacija stiglo putem Interneta, do sada su kandidati ovako prikupili čak 6%. Da se politička borba seli u virtuelni svet, potvrđuje i to da je 30% ljudi pogledalo neobrađeni materijal kandidata poput govora, programa upravo na Internetu.

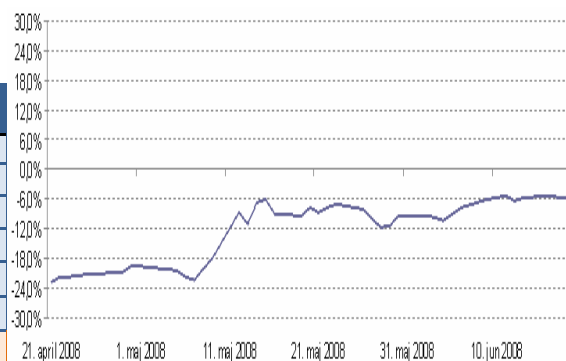
Online prijateljstva. Prema istraživanju Harris Interactive, u proteklih 12 meseci više od 45 korisnika socijalnih medija je primilo preko 64 poziva za prijateljstvo, poruka ili postova. Glavni problem sa neželjenim pozivima je da su oni često uvod u zlonamerne aktivnosti. Dve trećine korisnika je reklo da bi promenili medij ukoliko bi spemovi postali učestaliji. "Socijalni mediji bi trebalo da vode računa da rast broja spemova ne stvori negativan uticaj na rast i zadržavanje postojećih članova" rekao je Jamie de Guerre direktor tehničke službe Cloudmark. Provajeri socijalnih medija bi trebalo da unapred vode računa o sigurnosti korisnika. I korisnici sami moraju da budu obazriviji, da ne odgovaraju na neželjene poruke i nikad ne ostavljaju lične podatke na profilu. Glavni razlog zbog koga ljudi od 40 godina ne koriste socijalne medije jeste upravo zabrinutost za privatnost.

BC Portfolio

Na našem berzanskom semaforu iz crvenog se polako selimo u trepćuće žuto. Moraćemo da sačekamo još par političkih odluka koje će presuditi konačnu borbu našeg semafora.

Naziv akcije	Vrednost 03. 03. 2008.	Vrednost 18. 06. 2008.
Dijamant	104.000,00	88.600,00
Soja Protein	136.080,00	131.460,00
Veterinarski Zavod	141.183,00	144.990,00
Energoprojekt Hldg	137.760,00	131.600,00
Aik Banka	156.910,00	140.148,00
Metals Banka	157.844,00	150.000,00
Ukupna vrednost	833.777,00	786.798,00

Promena vrednosti u %

Kretanje indeksa berzi u regionu

	Vrednost 11. 06. 2008.	Vrednost 18. 06. 2008.	promena
Belex 15	1.863,21	1.859,14	-0,22%
Crobex	3.774,07	3.798,73	0,65%
Birs	1.816,28	1.786,09	-1,66%
Nex 20	20.175,86	20.087,13	-0,44%
Moste	869,16	847,14	-2,53%
MBI 10	5.386,96	5.175,03	-3,93%

Tips & Tricks - Kako uspešno delegirati?

Da li osećate da ste pod stresom i da ste pretrpani obavezama? Možda bi trebalo da osvežite vaše veštine delegiranja. Ako naučite pravilno da delegirate, ubrzo ćete izgraditi jak i uspešan tim koji je spreman i sposoban da preuzme odgovornost. Delegiranje omogućava ljudima da na najbolji način iskoriste svoje vreme i veštine, pomaže ostatku tima da se razvija kako bi dostigli svoj puni potencijal u organizaciji, a BC Bilten vam daje savete kako da usavršite upravo te veštine.

1. Postavite cilj vašeg zadatka i posebno naglasite željene rezultate.
2. Jasno identifikujte granice, linije autoriteta i odgovornosti:
  - Da li bi zaposleni trebalo da čeka dok ne dobije zadatak ili da ga sam zatraži?
  - Da li zaposleni sme da predloži neku akciju i sprovede je u delo?
  - Da li zaposleni reaguje i odmah nakon toga izvesti nadređenog?
  - Da li zaposleni inicira akciju i izveštava nadređenog periodično?
3. Kad god je moguće, uključite tim u proces delegiranja. Podstaknite ih da odluče koje bi zadatke trebalo da preuzmu i kada.
4. Izbalansirajte odnos između odgovornosti i autoriteta. Možete preneti neke odgovornosti na druge, međutim ne možete prepustiti konačnu odgovornost.
5. Delegirajte najnižem organizacionom nivou. Ljudi koji su najbliži poslu su i najbolji za zadatke, zato što najbolje poznaju detalje posla. Ovo povećava efikasnost na poslu i pomaže u razvoju radnika.

6. Omogućite adekvatnu podršku i budite dostupni da odgovorite na pitanja. Osigurajte uspeh projekta kroz trajnu komunikaciju i kontrolu kao i stalno praćenje resursa.

7. Fokusrajte se na rezultate. Obratite pažnju na postignuto, a ne na to kako bi trebalo uraditi posao: vaš način nije jedini ni najbolji. Dozvolite članu tima da kontroliše svoje metode i procese. Ovo olakšava uspeh i poverenje.

8. Ne dozvolite da pretpostavljeni prenose odgovornost na vas a da ih ne pitate za moguća rešenja.
9. Izgradite motivaciju i obavezivanje. Razgovarajte o tome kako će sa uspehom uslediti finansijske nagrade, buduće mogućnosti, neformalna priznanja i ostali benefiti. Obezbedite priznanje gde je potrebno.
10. Utvrdite i održavajte kontrolu:
  - Utvrdite rokove
  - Utvrdite tačke na kojima ćete proveriti napredak projekta
  - Uvedite prepravke ako je potrebno
  - Pregledajte kompletan materijal koji ste dobili
  - Ako zaista upotrebite sve tačke prilikom i posle delegiranja na dobrom ste putu da budete uspešan menadžer.
11. Na kraju, pokažite svim članovima tima da ćete im uvek biti na raspolaganju, odgovarati na pitanja i da želite da budete upoznati sa svim problemima do kojih može doći u toku obavljanja zadatka.

Faktori koji takođe doprinose boljem delegiranju:

1. Upoznajte podređene sa rokovima i krajnjim rokom
  - Koliko je vremena na raspolaganju?
  - Da li će imati dovoljno vremena za ispravljanje zadataka ukoliko bude bilo potrebe za tim?
  - Koje su posledice neizvršavanja zadatka na vreme?
2. Upoznajte podređene sa vašim očekivanjima i ciljevima u vezi sa zadatkom
  - Koliko je važno da rezultati budu najvećeg mogućeg kvaliteta?
  - Da li je "adekvatan rezultat" dovoljno dobar?
  - Koliko će neuspeh ovog zadatka uticati na ostale zadatke?

Kada prvi put delegirate nekoj osobi, možda ćete primetiti da joj treba više vremena za izvršavanje zadatka nego što bi vama bilo potrebno. Imajte na umu da ste vi već ekspert na tom polju, a da član vašeg tima još uči. Budite strpljivi. Ako ste odabrali pravu osobu kojoj delegirate i delegirate ispravno, uvidećete da vaš kolega ubrzo postaje kompetentan i pouzdan i da je već idućeg puta spreman za veće zadatke.

Osmaci nisu mogli nikome da delegiraju svoje zadatke u prethodna dva dana. I mnogi predsednici političkih stranaka su se sretali sa problemima u delegiranju. Izgleda da je prošle nedelje najbolje delegirao ... Duško Vujošević.

Vaš Bovan tim

 loopBalloon

balon.co.yu

011 3284 203

Dobar menadžer ne ostavlja za sutra ono što njegov podređeni može da uradi danas.

Ken Blanchard

SEMINARI, KONFERENCIJE:

- Jun 2008. - "Finansijski forum, Bankarstvo i berza u Crnoj Gori", Hotel Podgorica, Podgorica
- 23. - 24. 06. 2008. - "Timski rad i donošenje odluka", Adižes, Beograd
- 24. 06. 2008. - "Budućnost tržišta kapitala na Balkanu", Ekonference, Beograd
- 25 - 27. 06. 2008. - "Finansije za neekonomiste", Adižes, Beograd
- 26. 06. 2008. - "Prvi godišnji forum o komunikacijama", Ekonference, Kovilovo
- 03. 07. 2008. - "Kako formirati i voditi efikasan upravni odbor", Srpska asocijacija menadžera SAM, Međunarodna finansijska korporacija IFC, Privredna komora Srbije, PKS, Terazije

Urednik: Ana B. Bovan

Za vas pišu i:

M. Barać Stojanović, M. Đorđević, D. Tasić, M. Jeremić,
A. Milosavljević, D. Stanišić

Grafički dizajn: A. Nikolić LOOP

Bovan Consulting
BUSINESS & STRATEGY COUNSEL

Prijava i reklamiranje: bc.bilten@bovan.eu

Adresa redakcije: Žorža Klemansoa 13,

11000 Beograd, Srbija

posetite bovan.eu

Fix +381 11 3036 133, 3036 134,

fax +381 11 3284 380